

ZAKLJUČCI SIMPOZIJA

Četvrti hrvatski simpozij o ranoj intervenciji u djetinjstvu „Rana intervencija u djetinjstvu: sveobuhvatnost, pravednost i kvaliteta sustava podrške“ održan je od 1. do 3. listopada 2015. godine u Čakovcu. Na simpoziju je sudjelovalo preko 150 sudionika iz zemlje i inozemstva te su:

- održana 3 plenarna predavanja praćena vođenim raspravama,
- održane 3 vođene tematske sekcije na temu rane intervencije u regionalnim središtima (predstavljeno 5 zemalja), mjestu rane intervencije u županijskim socijalnim planovima (predstavljeno 6 županija) i statusu rane intervencije u Gradovima prijateljima djece (predstavljena 4 grada)
- održane 2 tematske sekcije
- održano 20 usmenih izlaganja
- održana 4 okrugla stola te
- predstavljeno 28 postera

Kao **jake strane** u području rane intervencije u djetinjstvu u Hrvatskoj pokazali su se brojni primjeri dobre prakse te postojanje čitavog niza „karika“ sustava rane intervencije. Isto tako, simpozij je pokazao kako proaktivan rad stručnjaka u stvaranju javnih politika daje dobre rezultate u pogledu kvalitete, dostupnosti i održivosti rane intervencije u lokalnoj zajednici. Primjeri dobre prakse pokazuju kako je važno zastupati ranu intervenciju jezikom koji ljudi koji donose odluke razumiju. Uočeno je da je u nekim lokalnim zajednicama ovaj pristup doveo do održivih i kvalitetnih oblika podrške u području rane intervencije. Ipak, primjeri dobre prakse temelje se na inicijativama pojedinih stručnjaka i/ili grupa stručnjaka te nisu dio etabliranog sustava rane intervencije jer on niti ne postoji.

Kao **slabe strane** postojeće prakse pokazale su se njezina regionalna neujednačenost, ovisnost o inicijativi pojedinaca, fragmentiranost, nedovoljna usmjerenost na potrebe korisnika i prevelika oslonjenost na financijski nesigurne i vremenski ograničene projekte civilnog društva te upozoravajuća činjenica da se praksa temelji na neujednačenim, često i zastarjelim teorijskim konceptima koji proizlaze iz medicinskog modela.

Kao **izazovi** definirana su sljedeća područja:

1. Stvaranje zajedničke platforme za ranu intervenciju u djetinjstvu.

Dok je kritična važnost rane dobi za razvojni ishod generalno prepoznata kod stručnjaka svih profesija koje rade s djecom rane dobi, izostaje konsezus oko pitanja što rana intervencija utemeljena na dokazima jest. Tako svjedočimo izjednačavanju rane intervencije u djetinjstvu s ranom primjenom rehabilitacije usmjerene na dijete i njegova ograničenja te zanemarivanju obiteljskih psihosocijalnih i djetetovih razvojnih potreba. Nedovoljno je prepoznata činjenica da su djeca s razvojnim rizicima i/ili odstupanjima, kao i obitelji koje o njima brinu, izuzetno različiti i trebaju vrlo različite usluge stručnjaka različitih profesija zaposlenih u različitim sustavima, no

dijete je jedno i razvija se kao cjelina u svom prirodnom okruženju, stoga usluge postaju učinkovite kad su pružane na usklađen način. Zato je neophodno da stvaranjem zajedničke platforme za ranu intervenciju u djetinjstvu stvorimo vrijednosni okvir za sve usluge iz domene rane intervencije koji će povezivati sve stručnjake – pružatelje usluga za djecu rane dobi, neovisno o profesiji i sustavu u kojem rade (obrazovanje, zdravlje, socijalna skrb, nevladin sektor).

2. Stvaranje jedinstvenog i sveobuhvatnog sustava rane intervencije na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini.

Budući da u Hrvatskoj imamo različite oblike prakse rane intervencije, a ne i sustav, potrebno je uložiti napore u stvaranje sustava koji će definirati odgovornosti dionika na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini uz uvažavanje zajedničke platforme. Na nacionalnoj razini potrebno je razviti, poboljšati i koordinirati politike kroz proces stvaranja partnerstava i novih oblika obvezujuće suradnje među ministarstvima, regionalnom i lokalnom upravom te nevladinim sektorom te riješiti pitanje financiranja sustava na pravedan i održiv način. S regionalne razine potrebno je omogućiti učinkovitu i sveobuhvatnu implementaciju rane intervencije u djetinjstvu na razini zajednice te obvezati na dijeljenje informacija o napretku, naučenih lekcija i iskustva kroz proces stvaranja partnerstava među pružateljima usluga rane intervencije, korisnicima i strukturama upravljanja. Na lokalnoj razini potrebno je operacionalizirati planove na način da usluge budu dostupne, koordinirane, utemeljene na dokazima, usklađene s potrebama djeteta i obitelji te inkluzivne.

3. Postaviti transdisciplinarnost kao prioritet.

Interdisciplinarnost, ili korak dalje, transdisciplinarnost u pružanju rane intervencije potrebno je postaviti kao prioritet. Razvojne potrebe djece rane dobi s rizicima i teškoćama su često vrlo složene i u pružanje usluga (zdravstvenih, socijalnih, obrazovnih) često su istovremeno uključeni stručnjaci različitih profila (pedijatri, neuropedijatri, obiteljski liječnici, logopedi, psiholozi, edukacijski rehabilitatori, medicinske sestre, radni terapeuti, fizioterapeuti, socijalni radnici i dr.). Transdisciplinarni pristup prepoznat je kao najbolja praksa za ranu intervenciju jer smanjuje fragmentiranost usluga, zbunjujuću komunikaciju s roditeljima i ojačava usklađivanje usluga. Transdisciplinarnost je potrebno ojačati i kroz stvaranje uvjeta za dijeljenje znanja i iskustva različitih stručnjaka te jačanje vještina timskog rada (povezati stručnjake različitih profesija, predvidjeti vrijeme za timske sastanke, uvesti ključnog suradnika za obitelj i sl.)

4. Daljnji razvoj i širenje mreže usluga iz domene rane intervencije.

U daljnjem razvoju rane intervencije potrebno je staviti naglasak na sveobuhvatnost, kvalitetu (praksu temeljenu na dokazima) i multikulturalni pristup u pružanju usluga iz domene rane intervencije. Postoji potreba i za razvojem stručnih standarda u području rane intervencije. U ovom posebnu odgovornost i obavezu imaju stručnjaci kojima treba biti osiguran pristup cjeloživotnom učenju. Konsenzus svih dionika oko načela i principa rane intervencije - platforme - ugrađenu u politike na nacionalnoj i regionalnoj razini, valja prenijeti i u proces obrazovanja budućih stručnjaka u području rane intervencije, odnosno proces cjeloživotnog učenja sadašnjih stručnjaka.